

ALLMÄNNA KONTOR

EN VISION OM ÖPPNA OCH KOSTNADS-
FRIA ARBETS- OCH MÖTESPLATSER

ALLMÄNNA KONTOR

EN VISION OM ÖPPNA OCH KOSTNADS-
FRIA ARBETS- OCH MÖTESPLATSER

RAPPORT DELMOMENT ETT

Stockholm 1 juni 2012

Text och layout

Hybris Konstproduktion AB

Omslagsbild

Hood Arkitektur

Innehåll

1 Om projektet	3
1.1 Projektets genomförande	3
1.2 Rapportens syfte och disposition	3
2 Allmänna kontor – en sammanfattning	4
3 Utgångspunkter och perspektiv	5
3.1 Grundläggande utgångspunkter.....	5
3.2 Förändringar på arbetsmarknaden.....	5
3.3 Offentliga mötesplatser och rätten till arbete.....	7
3.4 Betydelsen av offentliga mötesplatser i lokal utveckling.....	8
4 Visionen om allmänna kontor	9
4.1 Vad är ett allmänt kontor i praktiken?	9
4.2 Brukargrupper.....	9
4.3 Ägarformer och riktlinjer.....	11
4.4 Finansieringsformer	12
4.5 Utformning och innehåll.....	12
5 Förslag på verksamhetsformer	14
5.1 Etablering av ny verksamhet	14
5.2 Användning av tillfälligt oanvända lokaler	14
5.3 Utökad uppdrag för existerande institutioner	15
6 Allmänna kontor som politisk fråga	16
6.1 Frågan om konkurrens med befintliga företag och aktörer	17
7 Projektets kommande delmoment	18
8 Kontakt	19

1 Om projektet

1.1 Projektets genomförande

Projektledare har varit Anders Jacobson och Johan Thelander, Hybris Konstproduktion AB. Möten har hållits med ett antal aktörer inom kulturpolitik, offentlig förvaltning, stadsutveckling och arkitektur. Diskussioner har även förts i öppna sammanhang med konstnärer, entreprenörer, teoretiker och studenter.

Projektid: 2011-11-01–2012-06-01

Redovisningskonsult: Nätverkstan Ekonomitjänst

Revision: EMK Revision

Delmoment ett av projektet har genomförts med stöd av Kulturbryggan.

1.2 Rapportens syfte och disposition

Denna rapport är resultatet av det första delmomentet av det långsiktiga utvecklingsprojektet Allmänna kontor, som bedrivs av Hybris Konstproduktion AB.

Rapporten ger en bakgrund till idén om allmänna kontor, samt diskuterar den i relation till samhällsliga frågor såsom offentliga mötesplatser och förändringar på arbetsmarknaden. Syftet med rapporten är att fungera som en utgångspunkt för projektets vidare utveckling, och som referens i projektets andra delmoment, som genomförs på Arkitekturmuseet under hösten 2012. Till detta andra delmoment kommer inbjudna gäster – politiker, tjänstepersoner, stadsutvecklare, arkitekter, bibliotekarier och konstnärer – att utifrån materialet diskutera, utveckla och problematisera konceptet samt pröva dess politiska bärkraft.

2 Allmänna kontor – en sammanfattning

Visionen om allmänna kontor innebär öppna och kostnadsfria arbets- och mötesplatser där medborgare ges möjlighet att bedriva arbete och fortbildning. Fundamentet i idén handlar om att skapa kostnadsfria och demokratiskt tillgängliga strukturer för arbete, där människors tid och kompetenser kan delas och berika varandra.

Allmänna kontor utgör ett infrastrukturellt förslag och en politisk vision som syftar till att möta upp nya behov på de arbetsmarknader som präglas av en växande andel frilans- och hemarbete, samt en ökad mobilitet och flexibilitet i arbetslivet. Allmänna kontor är ett förslag som syftar till att åstadkomma en större trygghet, stabilitet och produktiv utveckling i relation till dessa behov.

En aspekt i den alltmer rörliga arbetssituationen som sällan uppmärksammas på ett adekvat sätt, är den utbredda "arbetsplatslöshet", som betyder att många i dag saknar tillgång till den gemenskap, stabilitet och kompetensutveckling som det kan innebära att ha en arbetsplats. Rapporten lyfter fram de möjligheter och värden som kan genereras genom att skapa tillgängliga platser där aktörer med spridda kompetenser kan samlas för att arbeta jämte varandra.

Offentliga platser för möten och kunskapsutbyte kan generera nya kunskaper, kontaktnätverk och lokala gemenskaper. Allmänna kontor har som lokal och heterogen mötesplats potentialen att verka för näringslivsutveckling, förbättrade arbetsförhållanden, kompetensutveckling, social integration och lokal utveckling.

Rapporten föreslår en organisatorisk modell där de allmänna kontoren i första hand initieras av lokala aktörer, enskilt eller i förening, och att dessa kan ansöka om att bedriva verksamheten på uppdrag av det offentliga. Det bör även vara möjligt för en kommun eller kommunal institution, t.ex. ett bibliotek, att initiera och driva allmänna kontor.

De allmänna kontoren kan vara långsiktiga projekt, men även tillfälliga platser som aktiverar och stimulerar en miljö under en kortare period. Finansieringsformerna av de allmänna kontoren kan se olika ut beroende på plats, verksamhetsinriktning och sammanhang, men rapporten föreslår att grundfinansieringen bör vara offentlig.

3 Utgångspunkter och perspektiv

3.1 Grundläggande utgångspunkter

För att situera projektets ambitioner beskriver vi här kortfattat tre grundläggande ideologiska ståndpunkter som genomsyrat arbetet med att utveckla idén om allmänna kontor.

Kooperation

Genom kooperativa tillvägagångssätt och strategier kan vi uppnå ett mer hållbart samhälle. Delning av resurser och kunskaper leder till en mer effektiv, produktiv och långsiktig användning av tillgångar. Kooperativa förhållningssätt har stor potential att odla deltagande, kunskapsutveckling och gemenskap.

Allmänning

Samhällelig infrastruktur som utgör en förutsättning för jämlikhet och demokrati bör tillhandahållas av det offentliga. Integrering och jämlikhet främjas när människor ges lika förutsättningar och möjligheter att röra sig, arbeta, mötas, tillgå information, vård och utbildning.

Mångfald

För att möjliggöra en samhällelig mångfald behöver utrymme ges till många olika specifika typer av verksamheter och platser, snarare än att söka efter generiska format som ska passa "alla".

3.2 Förändringar på arbetsmarknaden

Arbetsmarknaderna förändras, och det går i dag att se en tydlig utveckling mot en växande andel frilansare, korttidsanställda och ensamföretagare. Människor och företag är i dag långt mer geografiskt mobila än tidigare, och med nya kommunikationsteknologier kan arbete numera ske i princip när som helst och var som helst.

Som en följd av detta arbetar fler och fler hemifrån, på kaféer, bibliotek osv. Denna "arbetsplatslöshet" betyder att många i dag saknar tillgång till den gemenskap, stabilitet och kompetensutveckling som det kan

innebära att ha en arbetsplats.¹ Denna situation kräver nya typer av analyser och politiska insatser.

Den fasta anställningen är i många branscher ett minne blott, och det finns stora skillnader i trygghet och förmåner mellan den som är anställd och den som driver eget. Företagare och entreprenörer är omhuldade i den politiska diskussionen, men det görs få substantiella insatser för att förbättra den prekära situation som det innebär att "göra det själv".

Den ökade mängden småföretag och frilansare kan i bästa fall leda till en större mångfald av verksamheter, i sämsta fall till en negativ konkurrens som får konsekvenser för både kvalitet, arbetsmiljö och social trygghet.

Att driva eget företag eller att arbeta frilans, med den flexibilitet och mobilitet som det kan innebära, är för många en eftersträvanvärd situation. Denna arbetssituation präglas ofta av ett starkt engagemang och kan innebära ett stort inflytande över hur, när och var arbetet bedrivs. Samtidigt kan denna frihet medföra mer svårhanterliga och prekära aspekter; osäkerhet gällande kommande uppdrag, känslan av att alltid behöva vara tillgänglig, ökad tidsåtgång till administration och ekonomi, och en osäkrare tillvaro i relation till de sociala trygghetssystemen.

Vi tror att allmänna kontor i detta sammanhang har stor potential att verka stabiliserande, stärkande och produktivt på många olika plan. Att ha en arbetsplats skulle för många även kunna bidra till att lättare kunna avgränsa arbete från privatliv; att kunna komma till, och lämna, en arbetsplats kan bidra till bättre koncentration och effektivitet. En annan viktig aspekt handlar om att allmänna kontor kan möjliggöra gemensamma sammanhang för människor som ofta upplever att de måste göra allting på egen hand. Det finns stor kompetens och information som i dag går förlorad, som "sipprar ut", i och med att det saknas fungerande forum för delning.

Att tillhöra en gemenskap kan sägas vara en förutsättning för att kunna bygga en bild av sig själv som kapabel att påverka sin egen situation och större sammanhang. Många frilansare vittnar om en känsla av brist på tillhörighet, och upplever ofta att det är svårt att etablera sig i nya miljöer. Detta är särskilt giltigt för nytutexaminerade, arbetssökande, perso-

¹ Det är svårt att säga exakt hur stor arbetsplatslösheten är, och enligt Statistiska Centralbyrån och Arbetsmiljöverket finns ingen statistik i frågan.

ner som nyligen kommit till Sverige, eller som av andra skäl inte har tillgång till relevanta nätverk.

Att arbeta jämsides, utan att nödvändigtvis arbeta med samma projekt, är ett bra sätt att bygga kompetens, utbyta information och få tillgång till synpunkter, tips och stöd. I en tid då de flesta yrkesgrupper spenderar en stor del av sin arbetstid framför en dator och i digitala världar, är det därtill viktigt att peka på betydelsen av rumslig gemenskap; att kunna ta en paus tillsammans med andra, att diskutera aktuella frågor eller affärs- och projektidéer.

3.3 Offentliga mötesplatser och rätten till arbete

I det samtida välfärdssamhället tillhandahålls eller subventioneras offentliga rum och platser där människor kan mötas, sitta en stund, promenera, engagera sig i utbildning och kulturell förkovran, utan att detta tillträde kräver en ekonomisk transaktion i direkt mening. Dessa rum och platser bildar en infrastruktur som främjar likvärdiga möjligheter till kunskap, kultur, fritid och rörlighet.

De offentliga platserna har potential att genom sin tillgänglighet skapa miljöer där många olika typer av människor känner sig välkomna. Idén om allmänna kontor föreslår att de möjligheter som tillhandahålls medborgarna genom skolor, bibliotek, kulturhus, allemansrätten osv. även bör omfatta de rumsliga och fysiska aspekterna av människors arbetsliv, givet den utveckling på arbetsmarknader och i arbetssätt som beskrivs ovan. I denna situation blir det relevant att applicera formuleringar om lika rätt till arbete och rättvisa arbetsvillkor:

*"Rätten till arbete innebär inte en ovillkorlig rätt till ett arbete, utan en skyldighet för staterna att vidta åtgärder som syftar till att avskaffa arbetslösheten. Alla människor har också rätt till gynnsamma och rättvisa arbetsvillkor, bland annat en ersättning som är skälig och tillräcklig för att ge familjen en godtagbar tillvaro, samt lika lön för lika arbete. Dessutom ska alla ha trygga och sunda arbetsförhållanden."*²

² Se *Rätten till arbete* (www). Hämtad från regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, <http://www.manskligarattigheter.gov.se>. Publicerat 17 april 2012. Hämtat 1 juni 2012.

3.4 Betydelsen av offentliga mötesplatser i lokal utveckling

Många kommuner har insett betydelsen av det behov av olika typer av mötesplatser som skapas av människors och företags ökade rörlighet, och inom många kommuner pågår aktivt arbete för att kartlägga och utveckla strategier för att skapa olika typer av samtida mötesplatser. Mötesplatserna bedöms av många vara avgörande för att utveckla den lokala miljön och göra den mer attraktiv.³

Möjligheten att kunna arbeta nära bostaden kan utgöra ett argument för stadsdelar och kommuner som vill utveckla det lokala engagemanget och höja livskvaliteten för de boende. I ett längre perspektiv skulle allmänna kontor därmed även kunna bidra till minskad arbetspendling, och således minska miljöpåverkan.

Den urbana miljön behöver – och innebär per definition – att det finns olika typer av miljöer som skapar förutsättningar för möten och social interaktion. Eftersom arbetslivet för många i dag präglas av social interaktion och professionellt nätverkande framstår det som relevant att utveckla tillgängliga, sociala mötesplatser för arbete. Kontoren kan vidare bidra till att aktörer som är nya på en ort snabbare har möjlighet att hitta sammanhang och knyta kontakter.

Många kommuner och stadsdelar arbetar hårt för att locka företag att etablera sig där. En struktur med allmänna kontor bygger i detta avseende på att använda sig av de flöden som redan existerar. I de allra flesta stadsdelar finns med största sannolikhet en stor mängd företagare och verksamheter som inte "syns", eftersom arbetet utförs i hemmen eller på kaféer. Lokala allmänna kontor skulle således tillhandahålla en form som kan fyllas av redan existerande lokala verksamheter, som i sin tur stimulerar närmiljön när de samlas, synliggörs och samverkar.

³ Jfr *Mötesplatser i Stockholmsregionen – Rapport 2:2010*, utgiven av Regionplanekontoret Stockholms Läns Landsting 2010.

4 Visionen om allmänna kontor

4.1 Vad är ett allmänt kontor i praktiken?

Ett allmänt kontor är en öppen och kostnadsfri arbets- och mötesplats där medborgare ges möjlighet att bedriva arbete och fortbildning.

De allmänna kontorens fundament utgörs av en plats med fri tillgång till arbetsplats samt internetuppkoppling, el och tillgång till basal kontorsutrustning. Ett antal avskilda mötesrum och lånedatorer kan bokas kostnadsfritt. Brukaren kan använda det allmänna kontoret för regelbundet eller tillfälligt arbete.

De allmänna kontoren har en eller flera anställda verksamhetsledare, som välkomnar och introducerar användarna till platsen och dess funktioner.

Utskrifter, kopior, telefoni, fax tillhandahålls med enkla betalningslösningar. Även förvaringsmöjligheter, såsom tillgång till låsbara skåp, mobila hurtsar och i vissa fall lagerutrymmen, kan tillhandahållas mot betalning eller deposition.

I direkt anslutning till det allmänna kontoret bör finnas ett bemannat kafé med enklare servering, där brukaren kan ta paus, umgås och knyta kontakter. Kafét kan med fördel bedrivas i samverkan med redan existerande lokala kaféer, bagerier osv.

Öppettider föreslås vara 08.00-22.00 på vardagar, samt 10.00-18.00 på helger.

4.2 Brukargrupper

Då de allmänna kontoren föreslås vara offentliga platser, är de per definition öppna för alla. Behovsanalysen bygger i grunden på en ökad andel frilans- och hemarbetande, samt en vision om social inkludering genom arbetsgemenskap. Vi har tidigare i rapporten diskuterat på vilka sätt allmänna kontor skulle utgöra ett stöd för frilansare, projektanställda, osv. I detta stycke resonerar vi kring andra brukargrupper som även de kan ha stora behov och fördelar med allmänna kontor. Den stora potentialen vad gäller brukare, är just möjligheten till en mångfald.

- Personer med anställning och som arbetar flextid eller hemifrån kan se ett stort värde i att ha tillgång till en närbelägen plats som är avsedd för arbete, och med möjlighet att träffa andra människor.
- Att vara arbetssökande innebär mycket administration. För arbetssökande skulle det kunna ha motiverande effekter att vistas i en miljö där andra arbetar professionellt, samtidigt som det rent praktiskt erbjuder möjligheter att knyta nya professionella kontakter eller utveckla sin professionella kompetens. Allmänna kontor skulle på detta sätt kunna minska den segregation som det innebär att stå utanför arbetsmarknaden.
- Föreningslivet är en viktig del av lokala gemenskaper. Att bedriva idéburen föreningsverksamhet innebär arbete som kräver professionella kunskaper och en relevant arbetssituation. Att ideell eller idéburen verksamhet kan bedrivas jämte andra verksamheter torde ha positiva effekter avseende såväl kunskaps- och idéutbyte, som för engagemanget i det civila samhället. Det lokala civilsamhället är dessutom en fundamental faktor vad gäller att utveckla och sprida ett större lokalt och demokratiskt engagemang på en ort, och allmänna kontor skulle på ett naturligt sätt sätta detta engagemang i kontakt med andra typer av verksamheter.
- Personer som studerar kan berikas av att existera i professionella miljöer. Vidare torde det vara positivt för studenters framtida etablering – eller parallella verksamhet – på arbetsmarknaden.
- Hemlösa behöver regelbundet vara i kontakt med myndigheter, ha möjligheter till arbetsträning, meningsfull sysselsättning och tillgång till gemenskap. Allmänna kontor kan i detta avseende både vara en välkommande plats för människor som annars stängs ute från professionella miljöer och sociala sammanhang där de kan möta professionellt aktiva människor. Offentligheten som allmänna kontor utgör föreslår att samhället behöver fler ytor där människor från olika samhällsgrupper kan samexistera, se varandra, och samverka.
- Människor i alla åldrar bedriver olika typer av projekt, söker information, trivs i gemenskap osv. Vårt samtida samhälle lider på många sätt av en stark ålderssegregation. Många pensionärer vittnar om det stora skifte i självbild som det kan innebära att plötsligt inte ha ett arbete att gå till, och upplever en plötslig ensamhet och brist på sammanhang. På liknande sätt är aktiva ungdomar hänvisade till specifika ungdomssatsningar, ungdomsgårdar eller organiserade fritidssysselsättningar. Allmänna kontor

har potentialen att bli en yta där människor av olika åldrar kan vistas tillsammans när de vill bedriva projekt eller vardaglig administration.

4.3 Ägarformer och riktlinjer

I syfte att uppnå en mångfald av verksamheter och inriktningar, förordar vi en blandning vad gäller organisations- och driftsformer.

Vi menar att det är viktigt att politiken uppmuntrar och välkomnar initiativ till utveckling och drift där oberoende aktörer ges mandat att utforma verksamheter som allmänna kontor. Vår föreslagna grundmodell är därför att de allmänna kontoren bedrivs av lokala aktörer, enskilt eller i förening, och att dessa ansöker om att få bedriva verksamheten på uppdrag av det offentliga. Aktörerna utformar verksamheten efter en analys av den lokala kontextens behov, samt för att skapa en specifik arbetsmiljö.

Det bör även vara möjligt för kommunen och kommunala institutioner, t.ex. bibliotek, att initiera och driva allmänna kontor, likväl som för t.ex. bostadsbolag och hyresvärdar. I de allra flesta fall bör det vara möjligt och fördelaktigt med samverkansformer mellan lokala aktörer från civilsamhälle, föreningsliv och näringsliv, bostadsbolag och kommunala verksamheter.

Föreslagna riktlinjer

- verksamheten ska respektera mänskliga rättigheter, samt eftersträva jämlika möjligheter för alla användargrupper och individer
- verksamheten ska vara kostnadsfri, öppen för allmänheten och inte avgränsas till enskilda grupperingar
- platsens öppenhet regleras, i likhet med bibliotek, med tydliggöranden kring vilka beteenden som ska iakttas för att få bruka platsen, t.ex. respektfullt bemötande, förbud mot diskriminering, våld, hot, droger och alkohol
- verksamheten ska bedrivas i nära dialog med lokalt civilsamhälle, näringsliv och kulturliv, och platsens brukare ska erbjudas möjligheter att komma med förslag till verksamheten
- verksamheten ska ha personal som har kapacitet och kompetens att välkomna och assistera brukarna, samt kunna utvärdera och utveckla den dagliga driften och verksamhetens form

- lokalen ska vara anpassad för personer med funktionsnedsättning
- verksamheten ska utformas efter lokala behov och möjligheter, och bedriva särskilda insatser för att säkerställa såväl tillgänglighet och utbyte som en god arbetsmiljö
- verksamheten ska i varje led ta aspekter av hållbar utveckling och långsiktig resursanvändning i beaktan
- mångfald i personal och beslutsfattande instanser, avseende kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, kultur, funktionalitet, sexuell orientering och ålder, ska eftersträvas
- verksamheten ska underlätta för alla brukare att mötas, stödja varandra och möjliggöra för andra brukare att använda platsen och dess funktioner.

4.4 Finansieringsformer

Hur varje enskilt allmänt kontor finansieras kan troligen komma att se mycket olika ut, men idén bygger på att det finns ett offentligt åtagande som möjliggör driften. På vissa platser kommer det att vara möjligt att göra vissa intäkter, etablera lokala samarbeten med näringslivet osv. Vi ser även möjligheter till att bostadsbolag och fastighetsägare kan vara intresserade av att upplåta lokaler billigt eller gratis under perioder, medan andra situationer kommer att kräva ett heltäckande offentligt stöd.

Detta innebär att förslaget, för att nå ett brett genomslag, förutsätter en politisk situation där verksamhetsstöd för allmänna kontor kan sökas på liknande sätt som verksamhetsstöd för t.ex. kulturella verksamheter. Dock bör större långsiktighet än kulturstedets årsvisa stöd möjliggöras för att uppnå en seriös framförhållning och professionell verksamhet.

Rimligtvis bör det huvudsakliga ekonomiska ansvaret ligga på kommunerna, med stöd från statlig politisk nivå. Det är även möjligt att tänka sig att projektet initieras från statlig nivå, i formen av en utredning eller ett myndighetsuppdrag om samverkan mellan berörda myndigheter.

4.5 Utformning och innehåll

Målet är att de allmänna kontoren sammanlagt kan erbjuda en mångfald av miljöer som kan attrahera olika målgrupper, och i detta är det viktigt att ge verksamhetsledningarna frihet att utveckla specificitet.

Verksamheterna bör ha sin grund i lokala och kontextspecifika behov och möjligheter. Vissa allmänna kontor kan ha en regelbunden organiserad verksamhet, samt bedriva särskilda insatser baserad på en analys av den aktuella kontexten, medan andra kontor låter brukarna självorganisera evenemang såsom föreläsningar, läsgrupper osv. I vissa sammanhang kan det även vara fördelaktigt att samexistera med, eller inhysa, andra typer av verksamheter som drivs av lokala aktörer, t.ex. klädbibliotek, prylbytarverksamheter, frilansträffar osv.

De allmänna kontoren handlar i stor utsträckning om att ta till vara på existerande flöden och resurser; människors rörelser i området, företagare och arbetstagare som verkar åtskilt i hemmen, föreningslivets och kommunens aktiviteter. Vi ser därför en fördel avseende lokal utveckling om en substantiell andel av verksamhetsledning, styrgrupper osv, är bosatta i området. Detta för att skapa lokal förankring och verka för stärkta lokala band och möten mellan olika kulturella grupperingar på en viss ort.

5 Förslag på verksamhetsformer

I detta avsnitt diskuterar vi tre huvudsakliga förslag på verksamhetsformer.

5.1 Etablering av ny verksamhet

Allmänna kontor kan etableras som nya verksamheter inom t.ex. stadsutvecklingsprojekt. Där bostäder och affärslokaler planeras, kan allmänna kontor planeras in för att öka områdets attraktionskraft som arbetsplats och boendemiljö. Formen för detta kan ske i samverkan mellan kommun, byggherre, bostadsbolag, det lokala civilsamhället och näringslivet, eventuella befintliga bibliotek eller kulturinstitutioner, osv.

Kontoren bör inte kräva nya eller specifika byggnader, men kan t.ex. planeras in på bottenplanet av ett nytt hyreshus eller andra typer av tillgängliga lokaler.

5.2 Användning av tillfälligt oanvända lokaler

Allmänna kontor kan med fördel inhysas i platser som står tomma under en period. I många städer finns det lokaler av olika storlek och funktion som förblir oanvända under ett antal år, i väntan på ny hyresgäst, renovering eller politiska beslut.

Denna strategi, att använda outnyttjade lokaler, har stor potential inte minst vad gäller att utnyttja existerande resurser och aktivera platser som annars kan sprida en känsla av ödslighet och förfall. Strategin innebär att även tillfälliga insatser kan få långsiktigt positiva effekter för en stadsdel och dess invånare.

Vissa oanvända lokaler skulle troligen behöva upprustning för att kunna husera ett offentligt rum för arbete, men lösningen torde vara fördelaktig för både fastighetsägare, brukare och lokalsamhället. Förslaget med allmänna kontor i tillfälligt oanvända lokaler bedöms därför kunna vara intressant för många olika typer av aktörer att investera i.

5.3 Utökad uppdrag för existerande institutioner

Då många ambitioner och förhållningssätt gällande allmänna kontor sammanfaller med de offentliga bibliotekens, finns det anledning att se över möjligheterna att allmänna kontor skulle kunna inrymmas i biblioteksstrukturen. I viss mån erbjuder biblioteken redan i dag platser för att arbeta och studera. Dock bedömer vi att de allmänna kontoren behöver en större volym och en specifik arkitektur och struktur för att tillhandahålla en fungerande offentlig arbetsplats.

Enligt detta förslag skulle offentliga bibliotek få ett utökad uppdrag, som innebär att husera allmänna kontor i anslutning till det befintliga biblioteket. Rent praktiskt skulle det kunna innebära att biblioteken får stöd för att utöka eller utveckla sina lokaler och verksamheter. Existerande strukturer för lånekort, internet, användaruppgifter osv. kan användas även av det allmänna kontorets brukare.

Det är även möjligt att allmänna kontor skulle kunna inrymmas i andra typer av offentliga kulturinstitutioner: kultur-, teater-, och operahus, museer osv. Inte minst scenkonstinstitutioner har ofta stora ytor, t.ex. foajéer, som bara används vid vissa tillfällen på dygnet, och som skulle kunna aktiveras i långt större utsträckning.

6 Allmänna kontor som politisk fråga

Som politisk fråga bedömer vi att allmänna kontor primärt spänner över följande politikområden:

Arbetsmarknad

Allmänna kontor har stor potential att bli en konkret insats för arbets- och kontaktskapande, liksom för professionellt lärande. I takt med att möjligheter till arbete i större utsträckning blivit beroende av sociala strukturer och informella nätverk, blir allmänna kontor som offentlig arbetsplats en insats för att demokratisera möjligheterna till arbete. Som offentliga arbetsplatser har de allmänna kontoren även möjlighet att bli en del av större integrationsfrämjande insatser och processer.

Kultur

Det är en allmänt accepterad politisk beskrivning att aktörer inom konst, kultur och de kreativa näringarna producerar stora värden – såväl ekonomiska som sociala och kulturella – och utgör en grundbult i beskrivningarna av kunskap och kreativitet som framtidsmarknader.⁴ Det finns dock politiska inkonsekvenser i hur denna tes drivs i praktiken, då få substantiella – i relation till frågans magnitud – politiska insatser görs för att stärka denna förklaringsmodells "kreativa kärna", dvs. konstaktörerna. Allmänna kontor skulle innebära en konkret och värdeskapande insats för att stärka konstnärernas och kulturentreprenörernas arbetsvillkor och möjlighet till utveckling.

Näringsliv

Allmänna kontor har stor potential att få positiv inverkan på näringslivet genom att sprida kompetenser och krafter kan samlas och delas. Det finns många sammanhang där enskilda aktörer på egen hand gör samma stora arbete, eller är beroende av att personligen känna personer som "vet". Oftast handlar det om olika former av informationsnavigering, som t.ex. information om skatter, budgetering, arbetsgivaransvar, fakturering, praxis vid ansökan av affärsutvecklingsstöd och kulturanslag, sökande

⁴ Se David Karlsson, *En kulturutredning: pengar konst och politik* (David Karlsson & Glänta Produktion 2010 s. 101).

efter relevanta affärskontakter osv. När människor med olika kompetenser samlas på samma plats, underlättas dessa processer avsevärt. Allmänna kontor bedöms vidare kunna innebära en kreativ och heterogen miljö som bör kunna skapa mervärden för såväl lokalt näringsliv som för kunskapsnivåerna vad gäller företagande.

Utbildning

En av huvudtankarna med allmänna kontor är att möjliggöra för kooperativa kunskapsprocesser. Vi tänker oss inte i första hand att alla brukare ska samarbeta och samorganisera olika händelser, men att vistas tillsammans med andra människor och en arbetsgemenskap möjliggör en organisk professionell fortbildning i termer av mänskliga resurser och närheten till andra kunskaper, erfarenheter och nätverk.

6.1 Frågan om konkurrens med befintliga företag och aktörer

Idén om allmänna kontor har mött frågor och synpunkter gällande konkurrensproblematik. Kritiken ligger då i att allmänna kontor skulle göra det svårt för existerande aktörer som hyr ut arbetslokaler.

Slutsatsen i denna rapport, avseende frågan om eventuell snedvridning av konkurrens, är att alla typer av offentliga investeringar påverkar och interagerar med olika marknader. I slutändan handlar det om politiska beslut gällande vilken infrastruktur samhället ska erbjuda samtliga medborgare.

7 Projektets kommande delmoment

Nästa delmoment i projektet Allmänna kontor äger rum i samarbete med Arkitekturmuseet under senhösten 2012. Under 6-8 veckor fungerar Arkitekturmuseets projektrum som ett allmänt kontor. Rummet är öppet för allmänheten, och de som kommer för att använda kontoret är välkomna att arbeta självständigt eller i grupp, studera, organisera föreläsningar, samtal, utbyta idéer, knyta kontakter osv.

Platsen blir en bas för vårt vidare arbete med konceptet allmänna kontor, tillsammans med inbjudna gäster och intresserade brukare. Vi kommer att bjuda in politiker och tjänstepersoner, forskare, arkitekter och stadsplanerare samt företrädare för bibliotek och bostadsbolag. Under perioden hålls föreläsningar, diskussioner, tankesmedjor, läsecirklar och möten, som undersöker konceptets möjligheter och politiska bärkraft.

Projektets andra delmoment är dessutom inbjudet att utgöra en del av EU-projektet Special Issue, med partners i Frankrike, Serbien, Spanien och Turkiet. Projektet fokuserar på offentlighet och diskursiva praktiker inom konstsektorn, och koordineras av Les Laboratoires d'Aubervillier, Paris.

Projektledare för delmoment två är Johan Thelander.

8 Kontakt

Ta gärna kontakt med Hybris Konstproduktion AB om du har frågor, synpunkter eller idéer.

Johan Thelander, projektledare
johan.thelander@hybriskonst.org
0702 97 79 70

Anders Jacobson, projektassistent
anders.jacobson@hybriskonst.org
0707 18 62 07

